

NIEUWSBRIEF

ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen - in de gemeente, de provincie, het land en Europa.

IN DIT NUMMER: **BUITENLANDSE PARLEMENTEN** PAG 2 • Tips voor de zomervakantie PAG 3

• Raad het land PAG 4 • ProDemos over de grens PAG 4 • **COLUMN** Geerten Waling: Een voorbeeldige

revolutie PAG 5 • Vragenuurtje PAG 6 • Publicaties PAG 7 • Agenda PAG 8

Wie kent niet de beelden van het Groot Dictee der Nederlandse Taal? Deze jaarlijkse spellingswedstrijd wordt gehouden in een van de mooiste zalen van het Binnenhof: de Eerste Kamer. Dit is de plek waar eens de machtige Staten van Holland vergaderden. Bezoek de Eerste Kamer via een van onze rondleidingen.
www.prodemos.nl/bezoekerscentrum

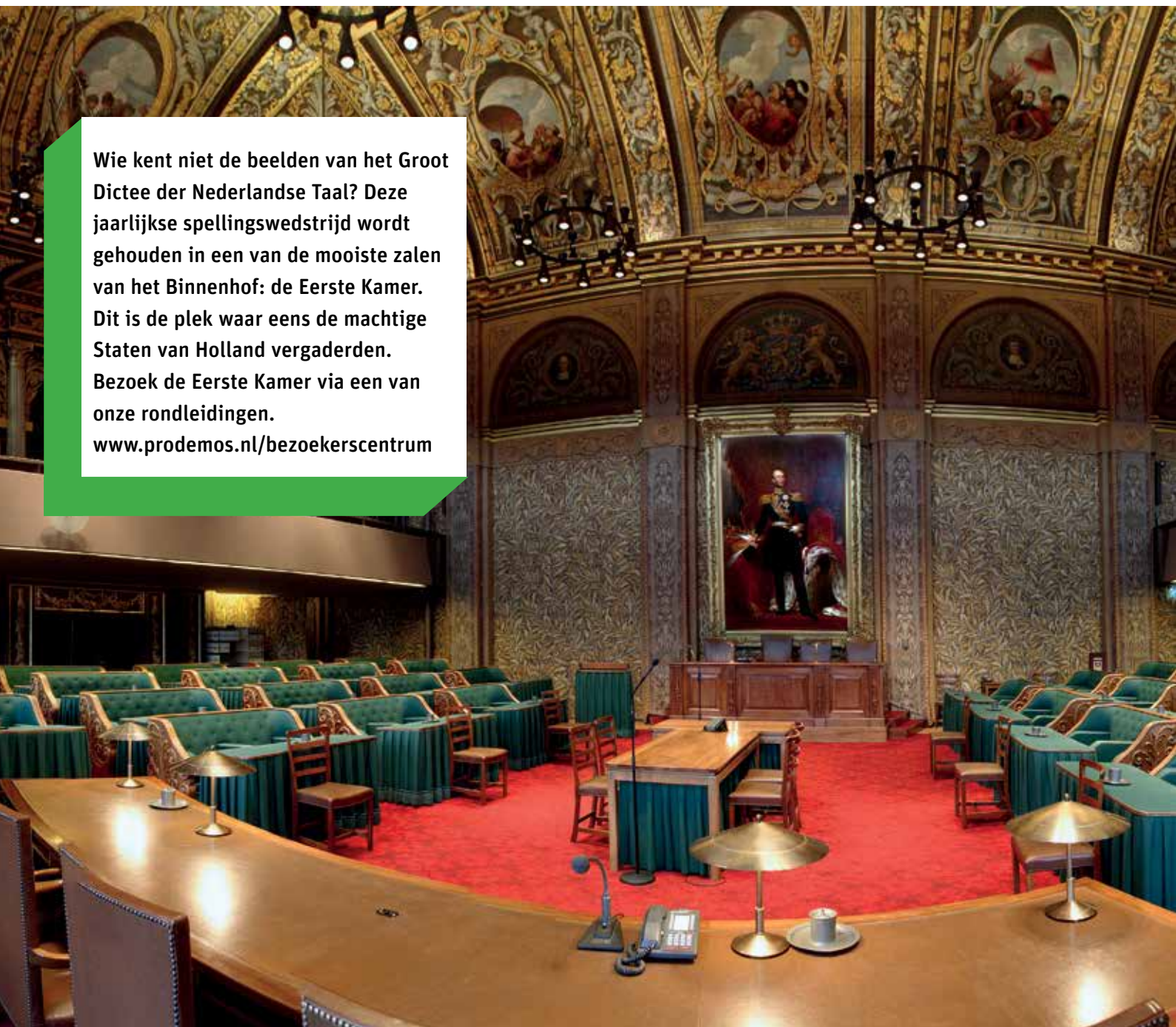

foto: Bob Karhoff

Bezoek een parlement in het buitenland!

Heeft u al eens een bezoek gebracht aan de Duitse *Bundestag*? Of aan de Britse *Houses of Parliament*? Of het Spaanse *Congreso de los Diputados*?

Als u uw vakantie doorbrengt in de hoofdstad van een ander land, dan mag een bezoek aan het parlement van dat land eigenlijk niet ontbreken. Tenminste: als u belangstelling heeft voor zowel politiek als architectuur, want dat zijn doorgaans de ingrediënten van een parlementaire rondleiding. Veel parlementen van Europese landen vergaderen in prachtige gebouwen en zalen die de tand des tijds hebben doorstaan, andere komen bijeen in een relatief moderne entourage.

KOOP VAN TEVOREN EEN KAARTJE

Tip vooraf: ga niet op de bonnefooi! U loopt dan het risico dat u lang in de rij moet staan of nul op het rekest krijgt. De vraag naar rondleidingen is namelijk groot. Zo bezochten in 2013 zo'n 2,8 miljoen mensen de Bondsdag in Berlijn. Daarmee is het Duitse parlement - na de Dom in Keulen - de meest bezochte bezienswaardigheid van Duitsland.

Bedenk verder dat de openingstijden van parlamentsgebouwen nogal kunnen variëren: soms is een rondleiding alleen op zaterdagen en/of in recesperioden mogelijk, soms is het parlement juist in de zomer gesloten.

• Houd rekening met verrassingen

Een garderobe of een toilet is niet altijd beschikbaar, terwijl bij een bezoek aan het Italiaanse parlement voor mannen een stropdas verplicht is.

• Duur Londen

Vaak zijn parlamentsbezoeken gratis, maar in Londen bent u zo'n 30 euro per persoon kwijt. U krijgt er wel een fraai fotoboek bij.

Ga dus van tevoren naar de website van het betreffende parlement, kijk wat de openingstijden zijn en zorg dat u vooraf aan een toegangskaartje komt (ook als op de website staat dat dit niet nodig is).

Finland

Hongarije

Koepel Rijksdag Berlijn

Duitsland

Leuk om te doen in de zomervakantie

Het Bezoekerscentrum van ProDemos is de gehele zomervakantie geopend. Van maandag tot en met zaterdag kunt u bij ons terecht voor een rondleiding over het Binnenhof en door de parlamentsgebouwen.

foto: Bart van Vliet

VOOR KINDEREN

Tijdens de zomervakantie (21 juli tot en met 29 augustus) bieden we iedere dag een kinderrondleiding aan. Tijdens deze rondleiding doen de kinderen een

fotospeurtocht op het Binnenhof en bezoeken ze de Ridderzaal. De kinderrondleiding is geschikt voor kinderen van 6 t/m 12 jaar. De kinderen kunnen alleen onder begeleiding deelnemen aan de rondleiding. De kinderrondleiding is erg populair, wij adviseren daarom om vooraf online te reserveren. Tip: de kinderrondleiding wordt buiten de vakantieperiode om ook op zaterdagen gegeven.

Alle rondleidingen zijn online te boeken, via onze website www.prodemos.nl/bezoekerscentrum

AUDIOTOURS IN VERSCHILLENDE TALEN

Sinds een aantal weken hebben we in het bezoekerscentrum nieuwe audiotours. Op deze manier kunnen we onze buitenlandse gasten nog beter van dienst zijn. Door middel van een koptelefoon kunnen buitenlandse deelnemers tijdens de rondleiding informatie krijgen over de Ridderzaal, de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. De audiotours zijn beschikbaar in het Engels, Duits, Frans, Spaans en Italiaans. Bij een online reservering kunt u de taal van uw keuze selecteren. De gids zorgt er dan voor dat er een audiotour voor u klaar ligt. Voor groepen van minimaal 20 personen kunnen wij ook rondleidingen in

het Engels verzorgen. Neem in dit geval even contact met ons op via opmaat@prodemos.nl.

Raad het land

Hoeveel weet jij over de staatsinrichting van andere landen?

Koppel het land aan de juiste omschrijving.

1. Dit dwergstaatje is de oudste nog bestaande republiek van de wereld, en heeft de oudste grondwet die nog van kracht is (uit 1600).
2. Dit land heeft de oudste monarchie ter wereld, in 910 werd koning Gorm de Oude de eerste koning van dit land.
3. Dit dwergstaatje is net als Palestina waarnemend niet-lid van de Verenigde Naties.
4. Dit land heeft de meeste inwoners van de Europese Unie.
5. Dit land staat samen met Denemarken op nummer 1 van minst corrupte landen ter wereld, volgens de CPI 2013 (corruption perceptions index).
6. Dit land is volgens de democratie-index het meest democratische land ter wereld.
7. Dit land is volgens de democratie-index het minst democratische land ter wereld.
8. Koning Bhumibol is sinds 1946 koning van dit land, hij is hiermee het langst zittende staatshoofd ter wereld.

- A. Nieuw-Zeeland
- B. Thailand
- C. Denemarken
- D. Noorwegen
- E. Duitsland
- F. Vaticaanstad
- G. San Marino
- H. Noord-Korea

PRODEMOS OVER DE GRENS

Ook in het buitenland wordt gebruik gemaakt van het lesmateriaal van ProDemos. De Shanghai Dutch School bestelde het lespakket 200 jaar koninkrijk. 'Voor ons, ver van Nederland vandaan, zijn dit soort pakketten enorm waardevol om niet alleen de woordenschat van de kinderen uit te breiden maar juist ook om binding te behouden met het vaderland.' Aldus de docent van de school. Kijk op de website voor ons lesmateriaal: www.prodemos.nl/lesmateriaal

Antwoord: 1G, 2C, 3F, 4E, 5A, 6D, 7H, 8B

Een voorbeeldige revolutie

Foto: Rosa vd Wal

Als u deze zomer uw welverdiende vakantie viert in het buitenland, hoeft u niet bang te zijn voor heimwee. Overal is de Nederlandse geschiedenis te vinden. Op zelfs de kleinste Franse dorpsschool staat stevast het pompeuze *liberté, égalité, fraternité*. In Engeland staan aan de Theems die machtige *Houses of Parliament*. En in Amerika volstaat een willekeurig dollarbiljet of de overal wapperende *stars and stripes*.

Wat dat alles met Nederland te maken heeft? Veel! Want de Franse Revolutie van 1789 die het *ancien régime* verjoeg, de *Glorious Revolution* van 1688 die de Britten een parlementair bestuursstelsel gaf en de Amerikaanse Revolutie die in 1776 de Verenigde Staten onafhankelijk maakte; alle drie zijn zij sterk bepaald door een bijna vergeten revolutie: de Nederlandse 'Opstand'.

Dat zit zo: in 1579 hadden de Noordelijke Nederlanden, na dertien jaar strijd tegen de tirannieke Spaanse koning Filips II die hun landsheer was, besloten zich te verenigen in de *Unie van Utrecht*. Dat was in eerste instantie een defensieverdrag – een soort NAVO – maar regelde ook de handel, de vrijheid van religie en een overkoepelend bestuur door de Staten-Generaal (een vergadering van steden en provincies) en de stadhouder.

Die stadhouder was Willem van Oranje, al jarenlang het hoofd en hart van de Opstand. Toen hij in 1580 door Filips II vogelvrij werd verklaard, schreef Oranje zijn *Apologie* (1581): een vurig pamflet waarin hij zijn inzet voor vrijheid en verdraagzaamheid nog één keer uitlegde en het gezag van de koning over de Nederlanden definitief verwierp.

De Staten-Generaal besloten Oranje te steunen en schreven het *Plakkaat van Verlating* (1581), waarmee zij Filips II verlieten. Zij stelden: "Zijn onderdanen zijn niet door God geschapen te zijnen behoeve [...] De vorst is er daarentegen ter wille van zijn onderdanen – want zonder hen is hij geen vorst." Een ronduit revolutionair statement in die tijd.

Eerst probeerden de Nederlanders nog een nieuwe vorst te vinden, maar dat was niet gemakkelijk met zulke hoge eisen. En de oorlog met Spanje woedde onverminderd voort. In 1588 besloten de Staten en stadhouder (inmid-

dels was dat Maurits, de zoon van de in 1584 vermoorde Willem) dan maar zelf de soevereiniteit op zich te nemen. Met de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (1588-1795) was Nederland geboren. Haar 'geboortepapieren' waren de *Unie van Utrecht* als een soort grondwet, de *Apologie* als ideologische onderbouwing en het *Plakkaat van Verlating* als onafhankelijkheidsverklaring.

De Nederlandse geboortepapieren werden ontelbare keren herdrukt, vertaald en verspreid, ook in de zeventiende en achttiende eeuw. Over de hele wereld vormden ze een inspiratiebron, onder andere voor de latere revolutionairen in Engeland (1688) en weer een eeuw later de Fransen en Amerikanen. Sterker nog, de *Declaration of Independence* vertoont woordelijke overeenkomsten met het *Plakkaat van Verlating*. En de eerste Amerikaanse Grondwet, de *Articles of Confederation*, was een moderne versie van de *Unie van Utrecht*.

U hoeft van deze wetenschap niet meteen naast uw badslippers te gaan lopen, maar het zou uw vakantie toch zomaar kunnen veraangenamen.

Geerten Waling

Geerten Waling is historicus en promoveert aan de Universiteit Leiden. Samen met Coos Huijsen publiceerde hij dit voorjaar *De geboortepapieren van Nederland* (Elsevier/Nationaal Archief 2014), waarin de drie bronteksten in hedendaags Nederlands zijn opgenomen en worden ingeleid en geduid. Twitter: @geertenwaling

Vragenuurtje

Informatiespecialist Walter Jansen van ProDemos geeft antwoord op uw vragen op het gebied van politiek, democratie, rechtsstaat en de Europese Unie. Deze keer een vraag in het kader van de komende vakantieperiode.

Zelf een vraag stellen? Mail naar info@prodemos.nl, stuur een tweet naar [@ProDemos](https://twitter.com/ProDemos), bel 070-7570270 of kom langs bij onze balie in het Bezoekerscentrum, Hofweg 1 in Den Haag. Openingstijden: 10-16.30 uur (op werkdagen).

Hallo!

Volgens mij hebben Tweede Kamerleden heel veel vakantie, klopt dat?

Groet, Carlies de G.

Beste Carlies,

Wat klopt is dat parlementariërs flink wat weken per jaar met reces zijn. Zo'n vijftien à zestien, waarvan acht weken tijdens de zomer. Maar je kunt reces niet gelijk stellen aan vakantie.

Tijdens een reces zijn er geen vergaderingen, maar Kamerleden kunnen gewoon schriftelijke vragen stellen aan de regering. Ook stuurt de regering stukken naar de Kamer. Daarnaast is er dan tijd om dossiers en literatuur bij te lezen. Of om op werkbezoek of stage te gaan, om ervaring en kennis op te doen op een bepaald terrein. Zo kunnen Kamerleden zelf ervaren hoe het beleid in

de praktijk uitpakt voor burgers en organisaties. Daarbij kan de Kamer voor urgente zaken altijd het reces onderbreken. De voorzitter kan dat besluit nemen of er kan een verzoek worden gedaan door minimaal dertig Kamerleden of de regering. Maar dat komt niet veel voor: voor het laatst in augustus vorig jaar vanwege de onrust in Syrië.

Tijdens het reces staat soms in de krant: 'De meerderheid van de Kamer vindt...' Toch wordt er niet plenair vergaderd en gestemd. Zo'n zinnetje heeft dan ook niets te maken met een stemuitslag, maar met een peiling van journalisten onder de Tweede Kamerfracties.

Maar op vakantie gaan doen de Kamerleden natuurlijk óók tijdens het reces, soms zijn het net gewone mensen...

Met vriendelijke groet,
Walter Jansen,
informatiespecialist ProDemos

Publicaties

U kunt tegenwoordig in ons Bezoekerscentrum de nieuwste boeken over politiek, rechtsstaat en het Binnenhof vinden. Leuk voor op vakantie! Daarnaast hebben we een groot assortiment dvd's. Een aantal nieuwe aanwinsten op een rijtje:

In het spannende kinderboek *Lek* (door Jacobine de Brauw) gaat Willem samen met zijn beste vriend Max in Den Haag op onderzoek uit. Willems vader is een bekende journalist op het Haagse Binnenhof. Hij verongelukt midden in de nacht op een verlaten snelweg. Maar is het wel een ongeluk? Willem is overtuigd van niet. De intrige die ze op het spoor komen is gevaarlijker en groter dan ze ooit hadden kunnen vermoeden.

De dvd-box *Spraakmakende Momenten* blikt terug op gebeurtenissen uit de landelijke politiek. De moord op Fortuyn, de Nacht van Schmelzter en de aanvaring tussen Wiegel en Den Uyl. Zaken uit bijna 50 jaar Nederlandse politiek die het gesprek van de dag vormden zijn terug te zien op deze dvd.

Ook de internationale politiek is ruim vertegenwoordigd: in *de Snowden files* wordt het spannende verhaal verteld van de opmerkelijkste klokkenluider aller tijden. Minutieus laat auteur Luke Harding de stappen zien die Edward Snowden zette om de informatie die hij heeft verzameld met de wereld te delen.

Of wat te denken van de Deense successerie *Borgen*? Volg de belevenissen van de eerste vrouwelijke premier van Denemarken, 'statsminister' Brigitte Nyborg.

Agenda

4 juni	Debat in Nieuwspoord
19 juni	Politiek Café
21 juni	Dag van de Architectuur
1 juli	Srebrenica-bijeenkomst
21 – 24 juli	ZomerRaad
3 september	Debat in Nieuwspoord
6 september	Museumnacht
7 september	Haags UIT Festival
12 september	Nacht van de Dictatuur
13 september	Dag van de Democratie
13-15 september	Prinsjesfestival
16 september	Prinsjesdag

Kijk voor meer informatie over deze activiteiten op:
www.prodemos.nl/agenda

DAG VAN DE ARCHITECTUUR Rondleidingen

Tijdens de Dag van de Architectuur op 21 juni bent u van harte welkom om ook bij ProDemos een kijkje te nemen. Ons gebouw is zeker de moeite waard! Het pand aan de Hofweg is ooit gebouwd als bankgebouw. Nu ontvangt ProDemos er per jaar meer dan 100.000 bezoekers. Daarvoor hebben we onze zalen ingericht rondom diverse politieke thema's, zoals een eigen Tweede Kamer, een Trêveszaal en zelfs een Rechtszaal. Komt dat zien!

ZOMERRAAD Speciaal voor raadsleden

Wilt u uw kennis vergroten en zelfbewust aan de slag gaan als raadslid? Tijdens onze ZomerRaad kunt u uw vaardigheden trainen, uw kennis vergroten en u laten inspireren door deskundige sprekers. De workshops worden gegeven door o.a. oud-raadsleden, oud-collegeleden en griffiers. Vanuit hun eigen ervaring geven ze u handvatten om de dagelijkse praktijk van het raadswerk effectief aan te pakken.

Van 21 t/m 24 juli bij ProDemos in Den Haag. U kunt één of meerdere dagen deelnemen.
www.prodemos.nl/zomerraad

Voor kinderen: DEMOCRACITY

Kinderen kunnen op deze dag Democracy spelen bij ProDemos. In dit spel zijn zij de volksvertegenwoordiging van de fictieve stad Democracy. Het is aan de kinderen om op democratische wijze te beslissen wat er nog meer in de stad gebouwd gaat worden. Bedrijven of juist veel ruimte voor groen? Liever een groot ziekenhuis of toch een middelbare school?

21 juni van 11.00 tot 16.00 uur bij ProDemos, Hofweg 1 Den Haag. Toegang is gratis.

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4x per jaar.

DIT NUMMER: Redactie: Afd. Communicatie • Basisvorming: kruut.nl • Lay-oyut: Addy de Meester • Druk: Ten Brink • ProDemos • Hofweg 1H • 2511

AA Den Haag • T (070) 757 02 00 • info@prodemos.nl • ProDemos op internet: prodemos.nl • www.twitter.com/ProDemos • Facebook:

ProDemos - Huis voor democratie en rechtstaat